

Når ler giver lykke

Grønne kurser, der virker lokalt

Få det bedste ud af jeres Facebook-side

Tema: Venskaber og partnerskaber i folkeoplysningen

De skulle selv have nogle bank

Af Karen Maigaard, landsformand

I 2007 køber Danske Bank en finsk bank, der har en filial i Estland med mange suspekte kunder. Senere samme år spørger Finanstilsynet, om alt er i orden, og bliver betrykket i, at det er det. I 2009 lejer et selskab med konto i Danske Banks estiske filial et fly, der bruges til et mislykket forsøg på at smugle våben fra Nordkorea til Iran. I 2012 kontakter Estlands finanstilsyn deres danske kolleger for at påpege en række alvorlige problemstillinger med hvidvask-kontrollen i Danske Banks estiske filial.

I 2013 dropper amerikanske J.P. Morgan Bank samarbejdet med Danske Bank på grund af mistænkelige kunders store pengeoverførsler via Danske Bank. I 2015 opsiges Deutsche Bank samarbejdet med Danske Banks estiske filial på grund af mistanke om hvidvask. Fra 2012 til 2014 forsøger en whistleblower at råbe Danske Banks bestyrelse og ledelse samt myndigheder op. Uden det store held. I 2017 får Berlingske-journalister Cavlingprisen for at afdække hvidvaskskandaler i Danske Bank.

Og sådan kunne man blive ved med årstal, opsigtsvækkende hændelser, røde lamper der blinker, og alarmer der larmer, kontrolsvigt og en perlerække af anledninger til at gribe ordentligt og håndfast ind. Og det kommer muligvis også til at svie til Danske Bank, hvilket forekommer temmelig rimeligt.

Problemet er, at bankens tvivlsomme forretningsmoral også har ramt mange andre – ikke mindst det danske foreningsliv. På grund af hvidvasklovgivningen, som alle danske banker overimplementerer med urimelige og bureaukratiske kontroller, kombineret med høje gebyrer for at udføre samme kontroller, er det danske foreningsliv påført en række betingelser ved selv ganske banale og almindelige bankforretninger, som f.eks. at oprette en konto. En vejledning er svaret fra myndigheder og bankernes brancheforening. Ikke forpligtende, men vejledende. Ikke en løsning, men en udglatning. Det er beskæmmende, at det er op til os – foreningslivet – selv at skulle få vores bank til at følge vejledningen. For

hverken banker eller myndigheder vil rigtig bide til bolle. Bliv klogere på vejledningen, og på, hvad vi som foreninger kan gøre for at få et nemmere samarbejde med banken, i artiklen "Nu kan det blive lettere at være forening i banken" på side 16.

Fora
Gammel Kongevej 39G
1610 København V
Telefon 3393 0096
www.fora.dk
info@fora.dk

Forsidefoto:
FOKUS Folkeoplysning

Redaktion

Bernhard Trier Frederiksen,
ansvarshavende
Molly Christensen, redaktør

Layout

Tina Christoffersen / Grafikofetti

Tryk

Clausen Grafisk

Oplag

1.000

Alle kan indsende relevante indlæg til medlemsbladet. Redaktionen forbeholder sig ret til eventuelt at forkorte uopfordrede indlæg. De synspunkter, der udtrykkes i bladet, er ikke nødvendigvis Foras.

Fotos er Foras egne, medmindre andet er angivet.

Eftertryk tilladt med tydelig kildeangivelse

Næste deadline

1. februar 2023

Tryksag
5041 0826
Scandinavian Print Group

2 LEDER

De skulle selv have nogle bank

Af Karen Maigaard, landsformand.

4 PORTRÆT

Når ler giver lykke

Ler former mennesker er et keramikforløb og et kreativt frirum for sårbare unge i aftenskolen FOKUS Folkeoplysning. Projektet er et samarbejde mellem FOKUS og en række aktører, blandt andet keramikforretningen Cerama. Vi har talt med Bjørn Salling, skoleleder i FOKUS, og Alikka Petersen, keramikker og underviser i Cerama, om projektet.

8 Grønne kurser, der virker lokalt

I aftenskolen Fora Hvidovre har de erfaret, at hvis kurser i bæredygtighed for alvor skal batte, skal de give kompetencer til konkrete, grønne handlinger, som kursisterne kan bruge i hverdagen. Og så er det en rigtig god idé at lave nogle gode, lokale partnerskaber.

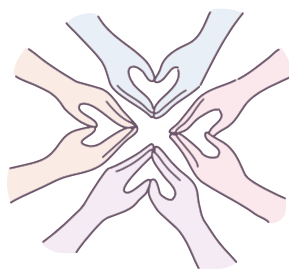
10 INTERVIEW

Få det bedste ud af jeres Facebook-side

Trine Ravnkilde, der er ekspert i opbygning af digitale fællesskaber, giver sine bedste tips til, hvordan man engagerer endnu flere i sine foreningsaktiviteter gennem foreningens Facebook-side.

12 Rekruttér til foreningen hele året

Arbejdet med rekruttering til bestyrelsen bør være en løbende proces, der foregår hele året. Bliv klogere på, hvordan man går til arbejdet med at rekruttere.

14 Danmarks største husflidsskole fylder 90

Skolen for kreativ fritid i Viborg har netop fejret 90-års jubilæum. Vi har talt med skoleleder Katharina Voetmand om skolens historie og om, hvad den har udviklet sig til at være i dag.

16 Nu kan det blive lettere at være forening i banken

Mange foreninger har oplevet urimelige dokumentationskrav fra banken, når de for eksempel skal oprette en konto. Vi har samlet en række argumenter, foreninger kan tage med i banken, for at overbevise den om, at I ikke udgør en risiko for hvidvask og terrorfinansiering.

18 Bæredygtighedsnetværk med grøn inspiration og sparring

I sommer startede Fora et nyt netværk op for alle, som har lyst til at arbejde med bæredygtighed i sin forening eller skole, og som ønsker at sparre med ligesindede og få inspiration og viden.

20 Bæredygtige aktiviteter

Få gode og konkrete ideer til, hvordan I kan arbejde med bæredygtighed i jeres forening eller skole - både når det gælder kurser og interne forandringer i foreningen.

21 Bliv en attraktiv forening

I Torben Stenstrups nye bog løftes sløret for, hvordan man hæver sin forening fra at være OK til at være virkelig attraktiv.

23 KLUMMEN

Folkeoplysningen giver fællesskab og handlemuligheder i den grønne omstilling

Af Bent Mariager, stifter af Grønne Nabofællesskaber.

24 Stort & Småt

PORTRÆT

Når

Ler

giver

Lykke

Ler former mennesker er et keramikforløb og et kreativt frirum for unge med ondt i livet. Her kan de komme og glemme sig selv for en stund og i stedet lade hænderne tage over.

Af Molly Depenau Christensen, kommunikationskonsulent i Fora

For nogle år tilbage fik Bjørn Salling, der er skoleleder i aftenskolen FOKUS Folkeoplysning, en god idé. Efter Aalborg Kommune i 2019 fjernede tilskuddet til frit optag på daghøjskoler, aktiverings-tilbud og flere andre af de tilbud, der tidligere havde været til udfordrede unge, stod kommunen pludselig med en stor gruppe unge, der hang i bremsen i uddannelses- og beskæftigelsessystemet. Bjørn gik til den kommunale rådmand på sundhedsområdet, og spurgte, om det ikke var en idé at lave et projekt, der gav Aalborgs sårbare unge en mulighed for at komme og arbejde med keramik.

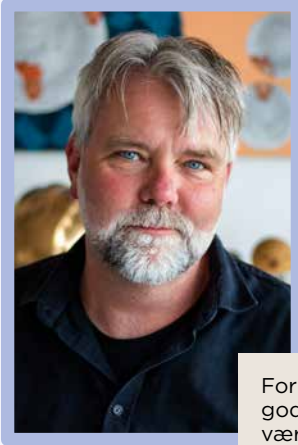
Et projekt tager form

Et af de tilbud, man stadig kan benytte sig af i Aalborg kommune, hvis man er ung og i mistrivsel, hedder Kulturvitaminer. Det udbydes af Center for Mental Sundhed, og handler om at intro-

ducere de unge til en række kulturoplevelser såsom koncerter, teater- og biografbesøg. "Kommunen har rigtig gode erfaringer med projektet," fortæller Bjørn. "Det bliver nærmest brugt som en slags medicin i forhold til de unges mentale trivsel." Selv savnede han dog et fokus på håndens arbejde: "Der er ingen tvivl om, at det at komme i teatret eller til koncert, er fantastisk for alle mennesker, og at det bidrager til personlig udvikling. Men en sanselig dimension manglede." Derfor foreslog Bjørn rådmanden, at FOKUS lavede et forløb med ler; "Men det kunne også have været strik, hækling eller alt muligt andet. Bare det taktile var i fokus," fortæller Bjørn.

Heldigvis synes rådmanden, at Bjørn havde fat i noget. Så i samarbejde med Julie Keldorff, der er udviklingskonsulent i FOKUS, begyndte Bjørn at udvikle *Ler former mennesker*, lige såvel som han begyndte at lede efter samarbejdspartnere, der kunne gøre projektet endnu bedre. Og så blev det ellers indarbejdet i Kulturvitaminer som en del af det gratis tilbud til den unge målgruppe.

Undervisningen foregår på den måde, at et hold på 13 unge i målgruppen mødes seks gange og laver keramik i fire timer ad gangen, vejledt af en dygtig underviser. *Ler former mennesker* kører over en toårig projektperiode, hvoraf halvdelen er ved at være gået.

Indtil videre er det gået så godt, at Bjørn forventer, at FOKUS når deres målsætning omkring sommeren 2023. Og de vil gerne fortsætte længe endnu. Om det så bliver med midler fra Den Obelske Familiefond, som har støttet den toårige prøve af projektet, eller om det er

For Bjørn Salling kan man måle et godt partnerskab på, at der skal være en tydelig fælles interesse.

kommunen, der skal inddrages, det er ikke til at sige endnu. Men Bjørn er ikke bekymret for at miste opbakningen: "Jeg er ret sikker på, vi nok skal finde finansiering til at køre videre med det her. Vi skal bare kunne dokumentere, at det virker, og hvor meget værdi, det skaber," fastslår han.

Og netop af den årsag har Bjørn fra begyndelsen været fokuseret på at måle projektets effekter for de unge og for deres liv og trivsel: "Når hvert forløb starter og slutter, udfylder deltagerne en WHO trivselmåling. Det er et skema, der fortæller, hvordan det har påvirket dem at deltage på kurset. 86% har fået en væsentligt forbedret mental trivsel. Efter bare seks mødegange på et keramik-kursus. Det er resultater, man bliver glad for at se. Ikke bare os i FOKUS, men også kommunen," fortæller han.

En helt afgørende samarbejdspartner i projektet er den privatejede virksomhed Cerama, som producerer alskens produkter fra ovne til ler, glasur og drejeskiver. Men udover at sælge keramikprodukter har forretningen et sideløbende projekt: Hænder for livet er et koncept, som skoler og institutioner kan benytte sig af, hvis de ønsker at bruge ler som omdrejningspunkt for træning og terapi. Det er udviklet i samspil med eksterne eksperter og er blandt andet målrettet unge og voksne i rehabilitering, samt ældre på plejehjem, som bruger keramikken til genoptræning. Cerama har samlet empiri igennem nogle år for at være sikre på at kunne dokumentere virkningerne af forløbene med ler. Det er også teknikker og øvelser fra, og inspireret af, Hænder for livet, som FOKUS benytter sig af i *Ler former mennesker*, og da Bjørn fik ideen, mødtes alle aktører for sammen at udvikle forløbet, lige som de evaluerer løbende og når forløbene afsluttes.

Et atypisk aftenskolekursus

Alikka Garder Petersen er keramikker og arbejder til daglig hos Cerama. Hun underviser også forskellige steder, blandt andet med udgangspunkt i Hænder for livet: "Udover at man i Cerama er interesseret i, at flere mennesker begynder at lave keramik, er det også en stærk drivkraft at gøre noget, der peger ud over det," fortæller hun. "At få produkterne ud blandt mennesker og være med til at skabe trivsel." Alikka fortæller, at ejer af Cerama, Brit Markussen, tidligere har arbejdet blandt sårbare mennesker: "Brit har set i praksis, hvor vigtigt det er for mennesker at have noget kreativt, om det så er at dyrke grøntsager, male eller lave keramik. Hun har set, hvor meget det kan løfte mennesker. Derfor er det

naturligt for Cerama at indgå samarbejder, der understøtter netop det formål.

Ifølge Bjørn var den fælles interesse indlysende: "Det var en oplagt samarbejds mulighed, selvom målgrupperne er forskellige i alder og behov. Ceramas visioner spiller perfekt sammen med vores, og vi fik lov at få adgang til øvelserne fra Hænder for livet. Selvom vi ikke bruger konceptet 1:1, kunne vi bruge flere af øvelserne, og tilpasse det til vores forløb og målgruppe."

Et forløb som *Ler former mennesker*, er atypisk i folkeoplysningen. Man plejer ikke at sætte målsætninger og rammer så fast. "Vi er jo almindeligvis meget brugerorienterede," siger Bjørn. "Undervisningens indhold tager afsæt i deltageres forudsætninger og interesser. På et almindeligt aftenskolehold nytter det ikke at sige, at kursisterne skal lave én skål og to kopper, som skal se ud på en helt bestemt måde, men sådan valgte vi faktisk at gøre her; og det af to grunde: dels gav det mulighed for at arbejde på et mere forskningsbaseret grundlag, hvor vi kunne måle på effekterne efterfølgende. Og dels skal man med en målgruppe, som døjer med stress, angst eller depression, ikke begynde med at give helt frie tøjler. Det er måske meget rart at komme til en aktivitet, der er nogenlunde styret fra start. Det var Cerama, der lærte os det."

Bjørn beskriver mange af deltagerne som hæmmede og indadvendte ved kursusstart. Men det, at de får lov at sidde for sig selv, med deres

eget kreative projekt, og at en social indsats ikke kræves eller forventes, bevirker, at de stille og roligt bliver trygge ved hinanden og begynder at tale sammen og etablere kontakter, som de hænger ud med efter undervisningen. Det taler for sig selv.

Ler er et helt særligt materiale, fordi det er til at gå til, lige meget, hvilket niveau, du befinder dig på. Det siger Alikka Garder Petersen, der er keramikker og underviser hos keramikforretningen Cerama.

Alikka nævner Anne Kirketerp, der er psykolog, kunsthåndværker og som har sin egen uddannelse i Craft-psykologi, som en vigtig inspirationskilde: "Kirketerp peger på undersøgelser der viser, at de repetitive bevægelser, som er en del af mange håndværk, går lige i vores parasympatiske nervesystem i hjernen. Det er det, der får os til at slappe af. Hjernen fortæller os, at det her har vi styr på, fordi vi har gjort det før, og det giver en ro, som er forudsætningen for, at vi overhovedet kan lære." Alikka understreger også, at ler som materiale er helt særligt, fordi det er til at gå til lige meget hvilket niveau du har. Ler er føjeligt og kan let lægges på og trækkes fra hele tiden, hvilket giver en følelse af at turde fejle, når man arbejder med det. Og netop det at turde fejle har en stor værdi: "Det er en vigtig pointe i forhold til den her målgruppe af unge," fastslår hun.

LER FORMER MENNESKER

Kursusforløbet er fordelt på seks undervisningsgange a fire timer. Det er et pilotprojekt og et samarbejde mellem aftenskolen FOKUS Folkeoplysning og en række aktører, heriblandt Cerama, Center for Mental Sundhed, Headspace Aalborg, Ventilen Aalborg og Aalborg Universitet. Projektet er støttet af Den Obelske Familiefond. De fleste af de unge, der deltager på *Ler former mennesker*, er visiteret af Aalborg Kommune via tilbuddet Kulturvitaminer. Er man ikke i målgruppen til at kunne få tilbuddet betalt derigennem, kan man stadig deltage, hvis man selv betaler. Målgruppen er 18-30 år og deltagerne er i gennemsnit 22.

CERAMA OG HÆNDER FOR LIVET

Cerama er en keramikforretning, der udover at sælge keramikprodukter, også udvikler koncepter som Hænder for livet: Et tilbud til skoler og andre institutioner, der ønsker at bruge ler som omdrejningspunkt for træning og terapi. Hænder for livet er udviklet af Ceramas sundhedsfaglige team i samarbejde med eksterne eksperter. Konceptet fokuserer på tre overordnede parametre: Motoriske og taktile færdigheder, kognitive færdigheder, samt mentale og sociale færdigheder. Alle niveauer er i spil, når man arbejder med øvelserne, men undervisere kan fremhæve et eller flere niveauer mere end andre, hvis de fx ønsker et særligt fokus på et kursus.

MÅLING AF EFFEKTER

Udover at benytte sig af WHO's trivselsskema ved forløbets start og slut, har nogle sociologistuderende fra Aalborg Universitet været koblet på *Ler former mennesker* og skrevet speciale om forløbet.

En anden effekt, som FOKUS har kunnet aflæse i trivselsmålingerne ved hvert forløbs afslutning, er, at den kreative proces som et mål i sig selv, har gavnet deltagernes mentale trivsel. Målet var at lave et krus og prøve en bestemt teknik af i arbejdet med keramikken, men der var ingen krav om at præstere i forhold til en særlig form, og slutproduktet skulle ikke ende med at se ud på en bestemt måde. "De unge har brugt begrebet 'selvforglemmelse' om det der sker, når de arbejder," fortæller Bjørn. Han ser det som et udtryk for, at mange unge i dag er præget af for megen opmærksomhed på sig selv, og på hvordan de er i verden. "Flere fortæller også, at det er dejligt ikke at blive konfronteret med de psykiske ting, de slås med til hverdag. At det var rart, at det ikke var en del af undervisningen, at underviserne ikke spurgte til det. At det var befriende bare at komme og være, lave noget med hænderne og være sammen om det kreative."

Alikka supplerer: "På arbejdsmarkedet, i uddannelses- og behandlingssystemer og i sociale sammenhænge skal man hele tiden reflektere over sig selv, hvor man er og hvordan man har det. Man har aldrig fri fra sig selv. Men i de kreative processer har man en lomme, hvor man kan glemme sig selv."

Kommunen - samarbejdspartner frem for tilskudsyder

Når det kommer til at finde gode samarbejdspartnere, bør alle foreningers hjemmekommuner stå nummer et på listen, mener Bjørn. Ikke kun fordi de giver tilskud, men fordi de oftest har en masse opgaver, som generelt bliver sværere og sværere at løse. Her kan foreninger og aftenskoler træde til og hjælpe. "Derfor tror jeg, man skal se på kommunen som en samarbejdspartner frem for en tilskudsyder," forklarer han.

"Det er på en måde trist, så nemt det har været at fylde de her hold op. For det er jo unge med ondt i sindet, der kommer." Men det positive er jo så, siger Bjørn, at der kan måles en tydelig, positiv udvikling hos de unge. Derfor mener han også, at projektet oplagt kan skaleres ud til mange flere kommuner, og at aftenskolerne oplagt kan gribe den mulighed: "Man kan overføre konceptet til mange aktiviteter inden for husflid; trædrejning, strik osv. Bruger man en plug and play-model, et relativt fast undervisningskoncept, samt et måleredskab som det vi har brugt, er jeg ret overbevist om, man nemt kan sælge ideen til sin kommune."

Hvis man som husflidsforening har lyst til at afprøve et lignende koncept, skal man ikke lade sig skræmme af målgruppen, understreger Bjørn: "Måske vil man som forening tvivle på egne evner og tænke: 'Kan vi finde ud af at arbejde med en sådan gruppe? Hvad hvis der er en, der får et angstanfald midt i undervisningen?' Til det vil jeg sige, at Jan Mainz, som direktør for Psykiatrien (i Region Nordjylland, red.) og vores gode kontakt, siger, at den slags bekymringer skal man for alt i verden ikke lade stå i vejen for at skabe aktiviteter for unge. Man kan ikke gøre nogen skade. Han siger tilmed, at han kunne ønske sig, at man kunne ordinere aftenskoleaktivitet til de her målgrupper og sende dem ud i vores folkeoplysende fællesskaber. Fordi der skabes så meget værdi på det mentale område. Det tænker man måske ikke over, når man sidder i en forening og ikke er vant til at arbejde direkte med det, men i folkeoplysningen leverer vi faktisk alle sammen allerede noget, der er gavnligt for menneskers mentale trivsel."

stor styrke. I FOKUS har vi altid kunnet meget på sundhedsområdet – fysisk og mentalt. Andre steder er man mere specialiseret i det kreative eller debat-skabende. Spændvidden er stor.”

Bjørn lægger også vægt på, at FOKUS, efter overgangen fra daghøjskole til aftenskole, arbejder under andre finansieringsvilkår. Men i stedet for at se det som en begrænsning, kigger de på barriererne ved hvert projekt. “Med *Ler former mennesker* handlede det om økonomien. Den er en faktor for den unge målgruppe, vi ville arbejde med, så når de ikke har pengene, må vi finde dem andetsteds. Det er ikke fremmed for os, at vi skal lave en forretningsmodel. Alle aftenskoler har kompetencer til at arbejde på det kommercielle marked, fordi vi skal hive penge op af lommerne på almindelige mennesker hver dag.”

For Bjørn kan man generelt måle et godt partnerskab på, at der skal være en tydelig fælles interesse og formål. “Så kan de nærmest holde sig selv kørende,” siger han og peger samtidig på, at det er en balancegang. De fælles interesser skal heller ikke overlape i så høj grad, at parterne ikke

Bjørn fortsætter: “Man skal ikke have en særlig viden, uddannelse eller kompetence. De unge vil bare gerne fordybe sig i et kreativt fag og få et frirum. Når man har haft den første gruppe inde, er jeg overbevist om man vil sige: ‘Var det bare det? Hvor var de søde. Sikke en god oplevelse.’”

Er der noget, man som underviser skal have, er det rummelighed og forståelse for, at vi alle er forskellige. Det er Bjørn og Alikka helt enige om: “Som underviser er ens vigtigste opgave at fornemme deltagerens niveau og tilpasse undervisningen derefter. Det giver mening og succesoplevelser,” fortæller Alikka.

FOKUS håber på at kunne fortsætte med *Ler former mennesker* i den ene eller anden form. Formatet viser, at tilrettelæggelse af aftenskolekurser kan tænkes mere åbent, mener Bjørn: “Nogle af de unge, der kommer hos os, er i psykiatrisk behandling sideløbende med kurset. Det er jo en mulighed, formatet giver. Det kunne godt være folkeoplysningens fremtidige bidrag til noget af det, daghøjskolen tidligere har stået for, nemlig at bruge kreative aktiviteter som bærende element i personlig udvikling.”

Folkeoplysningen – en attraktiv samarbejdspartner

Hvad er det, der gør folkeoplysende foreninger attraktive at samarbejde med? Ifølge Bjørn handler det om iværksætter, forskellighed og bredde. “Vi er hurtige på aftrækkeren og omstillingsparate, fordi vores rammer er ret åbne og fleksible. Er der noget, vi ikke kan, er det ofte fordi vi selv får lagt nogle begrænsninger. Fagligt kan folkeoplysende aktører vidt forskellige ting, og det er oftest en

komplementerer hinanden. Det er vigtigt, at parterne bidrager med forskellige ting. “Hvis der kun er noget i det for den ene part, bærer den det tunge læs, og det får i sidste ende partnerskabet til at dø ud.” ■

BJØRNS 3 RÅD TIL PARTNERSKABER

- Kommunen bør stå øverst på foreningers og skolers liste over hvem de skal opsøge for at lave samarbejder. Se kommunen som en samarbejdspartner frem for en tilskudsyder.
- Lad jer ikke skræmme af at afprøve aktiviteter for nye målgrupper, fx unge. Det er jer i foreningerne, der har fagligheden i orden, og I kan ikke gøre noget forkert. De unge ønsker ikke andet end et kreativt frirum.
- Kunne jeres forening eller skole tænke sig prøve kræfter med et kursus i stil med *Ler former mennesker*, så stiller Bjørn Salling gerne op til en snak. Skriv til ham på salling@fokus-folkeoplysning.dk

Grønne kurser, der virker lokalt

Hvis aftenskolerne vil skubbe med på den grønne omstilling, skal kurserne give kompetencer til konkret handling i folks egen hverdag. Og så skal flere lokale aktører med som partnere. Det er erfaringer, aftenskolen Fora Hvidovre har gjort sig.

Af Helle Katrine Møller, kommunikationskonsulent i Fora fra 1. december.

Kolaugtet. Fårelauget. Fjernvarmeværket. Bydelsprojektet Avedøre Green City. Beboerforeninger. Kommunen. De er alle aktører med klare, grønne projekter, og de ligger lige om hjørnet fra aftenskolen Fora Hvidovre. Derfor er de også partnere i to undervisningsforløb, som Lise Holm-Rasmussen og skoleleder Inge Lindqvist har udviklet omkring bæredygtighed. Det ene er uddannelsen Grønne Ambassadører og det andet er debat- og fællesspisnings-arrangementerne Middag med mening.

Partnerskaber giver flere kursister

Lise Holm-Rasmussen driver virksomheden Handlerum, der samarbejder med Fora Hvidovre om udvikling af kurser og events. Hun sidder også i bestyrelsen. I samarbejdet mellem Lise og Inge, er Lise oftest idémageren, og Inge den, der tilpasser det hele til rammerne i aftenskolen.

”Mange steder landet over, er den grønne bevægelse godt i gang. Også her i Hvidovre. De lokale ko- og fårelaug har undervist Michelin-restauranten Noma i, hvordan man finder og bruger spiselige urter. Avedøre Green Citys mål er at gøre tre boligforeninger bæredygtige, især i forhold til natur og renovering. Og både kommune og det lokale fjernvarmeværk kører mange grønne projekter. Vi har indgået partnerskaber med dem alle,” fortæller Lise. Det har de, dels for at nå ud til en bredere målgruppe, og dels for at bygge videre på den viden, der allerede ligger i lokalområdet. ”Endelig giver det også tydeligere fællesskaber på tværs,” siger Lise, der også har brugt sin egen barselsgruppe som både rekrutteringsgrundlag og sparringspartner. Hun understreger, at en anden klar fordel ved partnerskaber er, at man hjælper hinanden med markedsføring og synliggørelse. Det gør sig også gældende fra kommunalt hold, herunder bibliotekerne, så længe der er tale om non-profit arrangementer. Det skaber et synligt, grønt momentum og gør, at Fora Hvidovre når bredere ud. Den yngste deltager på det

første Grønne Ambassadører-kursus gik i 2. G. Ældste deltager var for længst pensionist. Og de fleste tilmeldte var børnefamilier. Kurset giver indsigt i det man helt konkret kan gøre for selv at blive mere ’grøn’, og give indsigterne videre til andre.

Fokus på handling i hverdagen gav succes

”En af de vigtigste læringer, vi tager med fra vores to første kurser, er, at det konkrete og erfaringsbaserede indhold går virkelig godt igennem. Det er super med en foredragsholder, der kan sætte klima og bæredygtighed i globalt perspektiv. Men det kan man som deltager også godt blive lidt handlingslammet af, og derfor er det afgørende, at kurserne fokuserer meget præcist på det, man selv kan gøre for at tage ansvar: Klimavenlig madlavning, genbrug, grøn affaldshåndtering i hjemmet, mindre madspild osv.,” forklarer Lise. I det hele taget har det vist sig, at der er stor efterspørgsel på at lære noget om, hvad man selv kan gøre for at blive grønnere. Se, mærk, rør – og gør! Lise mener samtidig, at de konkrete kompetencer ikke kan stå alene: ”Det er den enkeltes interesse for noget bestemt, vi især tiltrækker kursister på. Men at sy indkøbsnet gør ikke hele verden grønnere hurtigt. Der skal være en balance, så det politiske og bevidstgørelsen også kommer ind. Vi forholder os til FN’s 17 verdensmål. Men de er jo fulde af dilemmaer: Solceller er alletiders. Men det er produktionsforholdene i Kina ikke. De politiske udfordringer kan vi som folkeoplysere formidle om ligesom vi kan forsøge at give de forskellige kompetencer videre. Som fx at lave mad uden spild, håndtere affald, sy tæpper og trøjer af rester, reparere i stedet for at købe nyt, og alt det andet, der tilsammen gør en stor forskel.”

To ben, der passer perfekt til folkeoplysningen

Lise ser et kæmpe potentiale for aftenskoler og andre udbydere under Folkeoplysningsloven: ”Vi skal selvfølgelig ikke blive messehaller for folk, der vil sælge grønne gadgets og dimser.

Men den grønne dagsorden passer perfekt til folkeoplysningens udgangspunkt: At sikre dannelse og at give kompetencer. Dannelsen her handler for mig om at mobilisere til den grønne bevægelse. Og kompetencerne er at skabe kurser, hvor man lærer noget helt konkret, der gør en forskel i omstillingen,” siger hun. Lise oplever en stor lokal iver efter at komme i gang. Efter at lære noget. Efter at lære mere: ”Den iver skal vi være med til at kultivere. Min egen mor var til kurset Middag med mening hos os i Fora Hvidovre, og blev inspireret til at rejse skov i sin baghave. Man er ikke nødt til at tage ind til København, eller andre storbyer, for at finde en grøn bevægelse at blive en del af. De grønne fællesskaber er allerede der, hvor man bor. Lokale eksperter, lokale foreninger. Og lokalt samarbejde giver succes, simpelthen. Synlighed, momentum og succes,” slutter Lise. ■

KURSER I BÆREDYGTIGHED I FORA HVIDOVRE

De bæredygtige kursusforløb i Fora Hvidovre er Grøn ambassadør-uddannelsen/omstillingsagenter, som kører over fire aftener á to timer, og Middag med mening, der består af debat og fællesspisning over fem aftener fra kl. 17-20.

Koncepterne er udviklet og fundraiset af skoleleder Inge Lindqvist og konsulent Lise Holm-Rasmussen. Der er også bevilget penge til grafisk arbejde, så markedsføringsmaterialet ser professionelt ud. Læs mere om kurserne på hvidovre.fora.dk

FÅ DET *bedste* UD AF JERES **FACEBOOK**-SIDE

Som forening og skole er det en god idé at være aktiv på Facebook. Mange har allerede en Facebook-side, de bruger hyppigt. Men det kan være svært at vide, hvordan man får mest muligt ud af Facebook. Vi har talt med Trine Ravnkilde, der er digital iværksætter og ekspert i digitale fællesskaber, om netop det. Her er Trines bedste råd til at skabe engagement og fællesskab på jeres Facebook-side.

Af Molly Christensen, kommunikationskonsulent i Fora
Foto: Anne Kring

Kan du kort forklare, hvad forskellen er, mellem en side og en gruppe på Facebook?

Sider og grupper kan ses som forskellige grene på det samme træ. De tekniske forskelle på de to er, at en side har følgere og en gruppe har medlemmer. Det er også fra sider, man kan oprette grupper. Begge formater kan bruges til markedsføring, men med forskellige formål: En side kan ses som en opslagstavle, hvorpå man hænger informationer, hvorfra de informationer så deles videre. Fra afsender til forbruger, for at skære det lidt hårdt ud. I grupper laver man fællesskaber og fokuserer mere på relationer og interaktion internt mellem gruppemedlemmerne. Det fantastiske ved en side er, at der er potentiale for uendelig rækkevidde. Det er også fra jeres side, I kan annoncere. I en gruppe er det kun medlemmerne, der kan se indholdet. Men det er godt at have begge dele. Siden er ofte der hvor I fanger nye følgers opmærksomhed, og siden er typisk vejen ind til gruppen.

Det, som både grupper og sider kan, hvis man bruger dem rigtigt, er at skabe steder, hvor mennesker kan lide at være. De færreste mennesker bryder sig om at blive markedsført til. Vi vil derimod gerne have relationer, lære og få ny viden, og investere i de ting, der gør os glade eller som forhindrer noget, vi er bange for sker. Vi kan sagtens markedsføre os; Det er bare vigtigt at skabe relationen først.

Hvordan skaber man en Facebook-side, som både holder på de følgere, man har i forvejen, men som også fanger nye til?

Relevans, relevans, relevans! Det handler om at lave indhold, som brugerne kan relatere til, og som de har lyst til at være en del af. Så er sandsynligheden for, at de deler indholdet, og dermed øger sidens og indholdets rækkevidde, også større. Hvis I laver et kursus med teksten: "Så er tilmeldingen åben til kurser efter jul," vil I højst sandsynligt ikke opnå meget. Og det er fordi, at det ikke svarer på læserens, den potentielle kursists, spørgsmål, som er: "Hvad er gevinsten for mig i det her?" I skal altid have jer det spørgsmål for øje, når I laver indhold. Hvad får kursisten ud af at gå ind og følge med på jeres side eller dele jeres opslag. Vil I nå folk, som ikke allerede kender jer i forvejen, er I nødt til at møde dem i den følelse, det problem eller det ønske, de har. Så kan I sælge dem kurser eller aktiviteter derefter.

Kan du komme med nogle konkrete eksempler på indhold, man som forening kan lave for at engagere sine følgere og i sidste ende få dem til at klikke sig videre ind på ens hjemmeside for at købe et kursus?

En hjørnesteen i det engagerende indhold er at stille spørgsmål som:

WORKSHOP OM FACEBOOK

På Foras Fleksibel Workshopdag den 4. februar 2023 kan du deltage i en eller flere workshops om synlighed og fællesskab på Facebook. Mere information følger, når programmet kommer ud.

SIDER OG GRUPPER PÅ FACEBOOK

Er du interesseret i at vide endnu mere om forskellen mellem Facebooksider- og grupper? Og vil du gerne læse mere om, hvilke muligheder de to formater hver især giver? Så læs "Facebook – side eller gruppe?" i Fora Magasinet #1 2022 på fora.dk

“Hvilket kreativt projekt arbejder du på lige nu?”, “Må vi se dit seneste strikkeprojekt? Her er vores!”, “Hvornår er det bedste tidspunkt for dig at dyrke yoga?” osv. Oprigtig interesse i følger-skaren vil generere kommentarer, og hver eneste kommentar får opslaget til at nå længere ud til netværket hos dem der kommenterer. Derudover har rigtig mange foreninger den fordel, at I laver visuelt smukke ting. Så på med billederne!

Et andet godt tip er at lave det jeg kalder ‘ostehøvlstesten’. Alle, der vil sælge noget på sociale medier; om det er kurser, foredrag eller traditionelle produkter, sælger noget, der kan symboliseres med en ostehøvl. Rigtig mange mennesker har brug for en ostehøvl. Men beskriver I kun, hvordan ostehøvlen ser ud, hvad den er lavet af, og hvad den koster, så bliver det hurtigt bare til en kedelig beskrivelse af et produkt. Og så får I den ikke solgt. I stedet skal I prøve at formidle, hvorfor den der ser opslaget, har brug for ostehøvlen. Jeres side skal ikke være produktorienteret, men interesseorienteret. Fremhæv det, der giver folk lyst til at købe produktet, som for jer er kurser, frem for at fremhæve selve produktet.

Er der forskel på hvordan man skal lave indhold, så det rammer henholdsvis ældre og yngre målgrupper?

Det vil typisk være lidt mere kompliceret at få unge til at involvere sig. Den unge generation synes næsten, det er lidt pinligt at skrive kommentarer på Facebook. Jeg vil nærmere opfordre til at omfavne den målgruppe, I allerede har fat i, og tænke på hvordan I øger den. Det er meget svært at lave en strategi, der rammer både 17- og 60-årige. Det er så forskelligt, hvad der skal til. Men noget af det, I kan gøre, som rammer bredest og som har mulighed for at nå begge grupper, er at tale ind i interesserne. Der findes både 17-årige og 60-årige der elsker at strikke, dyrke yoga eller diskutere politik til debatarrangementer. Lav indhold der taler ind i de interesser som dyrkes i jeres forening.

Et godt spørgsmål, I kan stille jer selv, er: Hvad lykkes vi allerbedst med ude i virkeligheden? Og så tænke på hvordan I kan omsætte det digitalt.

TRINE RAVNKILDE

Trine er digital iværksætter og vært på iværksætterpodcasten *Det går sgu nok*. Hun afholder kurser og foredrag om blandt andet opbygning af digitale fællesskaber, og om fremtidens markedsføring på sociale medier.

Er det for eksempel jeres kurser i trædrejning, hvor deltagerne spiser kage sammen til sidst, der fungerer allerbedst; er det arrangementer med fællesspisning og debat – eller noget tredje? Vis billeder og små videoer fra de aktiviteter, hvor man som følger får et indblik i stemningen og fællesskabet. Billeder “bag kulisserne” af en gruppe glade mennesker, der sidder og snakker sammen, mens de dyrker det kreative, er meget mere engagerende end et opslag, hvor der bare står: “Kom med til vores næste trædrejerkursus eller debatarrangement.”

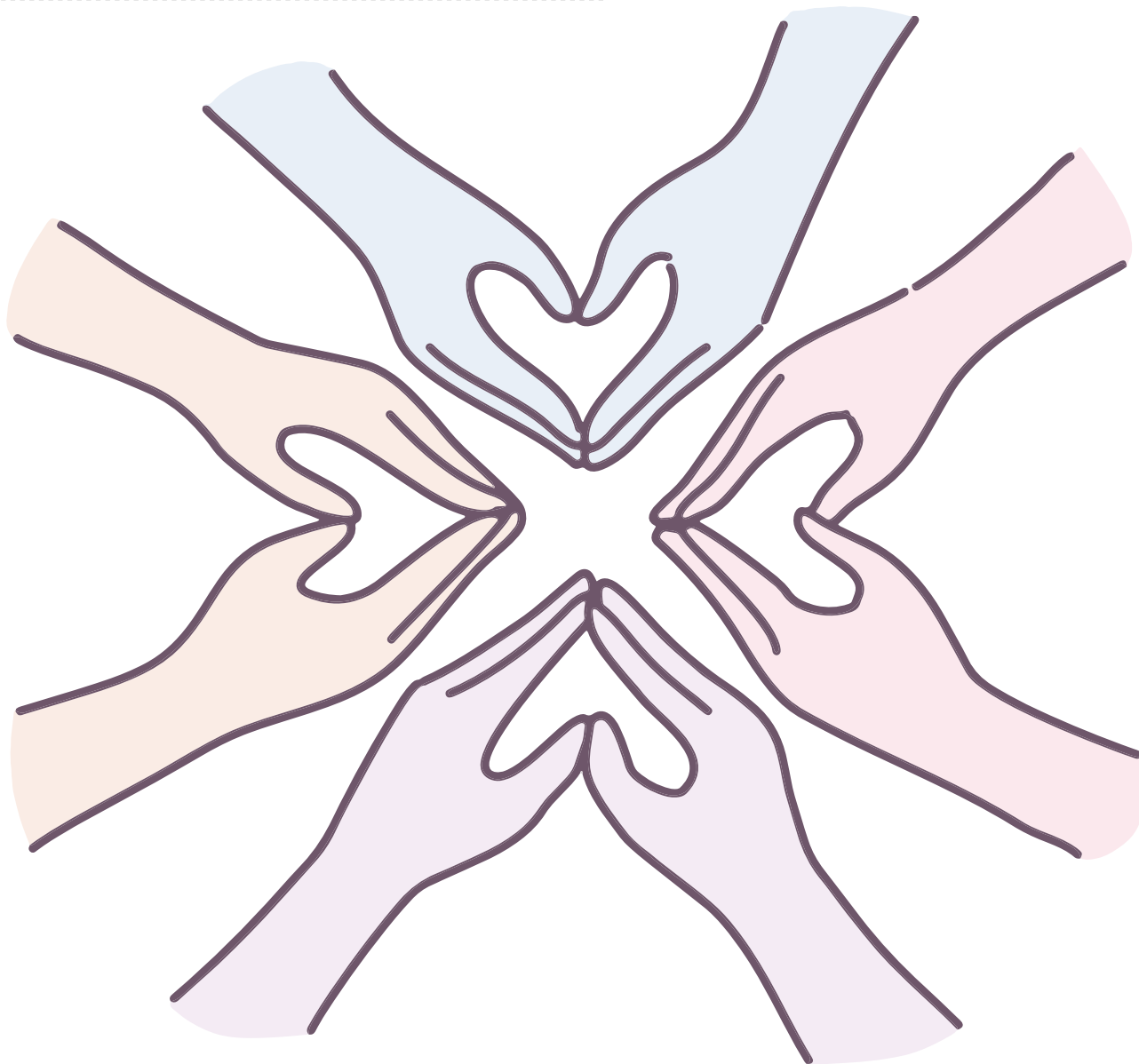
Er der andre ting, udover opslag, som er gode at være opmærksom på, hvis man vil forbedre sin side?

Ja. Jeg vil anbefale tre ting:

1. Et godt og relevant coverbillede på Facebook-siden betyder mere end man måske lige tror. Den er førstehåndsindtrykket I giver til jeres følgere og til dem, der besøger siden. Er coverbilledet repræsentativt for det, I gerne vil signalere? Vil I gerne vise, at man hos jer både får nogle specifikke kompetencer, mere livskvalitet og et bedre socialt liv; så skal coverbilledet afspejle det. Er jeres coverbillede derimod for eksempel jeres logo, er det svært at ramme folk i følelserne og få dem til at se det, I vil afspejle. Så rammer I dem kun i logikken. Prøv at tage et kig på jeres side, som om I selv kom udefra og aldrig havde hørt om jeres forening før. Tænk over, hvad jeres førstehåndsindtryk ville være. Ville I have lyst til at følge jer, hvis I ikke forstod hvad siden handlede om? Efter I har lavet øvelsen på jer selv, kan I begynde at overveje, hvordan I med jeres side gør det så tydeligt som muligt, hvad jeres forening byder på.

2. Kig sidens seneste fem opslag igennem. Er det blot praktiske informationer? I så fald bør I begynde at integrere interesserede og oprigtige spørgsmål til jeres følgere. De spørgsmål, man får lyst til at svare på og dele videre til sit netværk, så også de ser jer og får lyst til at være aktive hos jer. Andre eksempler på opslag er dem, hvor man kommer “bag kulisserne.” Hvor man ser mennesker, aktivitet, nærvær og interaktion. Hvor I viser, hvad I kan, samtidig med at I viser, at I hygger jer sammen.

3. I kan også prøve at ændre sidens navn lidt, så den, ligesom coverbilledet, bliver mere repræsentativ for det, I gerne vil signalere. Hedder jeres side det samme som jeres forening, kan I for eksempel udvide navnet ved at tilføje “– kurser i strik, broderi og knipling” eller “– yoga og mindfulness” i slutningen af navnet, efter jeres forenings navn. Det vil også stemme mere overens med de typiske google-søgninger folk laver, hvis de skal søge foreningsaktiviteter frem i deres lokalområde. ■

Rekrutter til *foreningen* hele året

Af Henriette Corvinus, foreningskonsulent i Fora

Arbejdet med rekruttering til bestyrelsen bør være en fortløbende proces, der foregår det meste af året. Så er jeres forening ikke kommet i gang med at kigge på jeres bestyrelse endnu, er det bare med at komme i gang. Bliv klogere på, hvad der kan være godt at tænke på, når I skal rekruttere til foreningen.

Frivilligværktøjer

Når I ved hvem, der forlader bestyrelsen og skal i gang med at rekruttere nye medlemmer, er der heldigvis en del hjælp at hente til det arbejde, både internt i Fora og eksternt hos andre, hvis arbejdet er baseret på frivillighed.

Lad os starte med os selv: En del af Foras frivilligværktøjer handler om rekruttering og indeholder syv gode råd til det.

Tre af dem er:

- Vær stolt og fortæl en god historie fra foreningen.
- Lav en top fem over dem I har allermest lyst til få at med i foreningen.
- Find tre kandidater fremfor kun en enkelt.

I bør starte med det første punkt, og med afsæt I, hvordan jeres forening blev til, skrive en god fortælling om den og hvorfor I er stolte af den. En kernefortælling. I kan tage udgangspunkt i, hvorfor I selv er engagerede. Lav en opgaveliste og find ud af, hvad mængden af opgaver er, samt et årshjul der viser hvornår I udfører de forskellige opgaver. Med en fortælling i hånden er det nemmere at markedsføre jeres forening over for nye, potentielle medlemmer og det gør det nemmere for jer at fortælle den samme historie. Den er i øvrigt også god at have, hvis I vil søge eksterne fonde eller finde nye samarbejdspartnere.

Brug for en frivillig til IT eller tal?

En bestyrelse har mange forskellige arbejdsopgaver der skal fordeles. Derfor er det bedst, at jeres bestyrelse består af medlemmer med forskellige kompetencer. Lav en liste over hvad I hver især er gode til og sæt den op imod opgaverne på jeres opgaveliste. Hvilke opgaver bliver løst og hvilke opgaver mangler I folk til at løse? Hvilke kompetencer kræves der til de opgaver? Hvis der viser sig at være opgaver, I ikke er dækket ind til at klare i bestyrelsen, er det dem I skal rekruttere nye frivillige til. Stil jer selv spørgsmål til de kompetencer, I ønsker at supplere foreningen med og søg frivillige, som kan matche jeres ønsker. Kig rundt på kursisterne og medlemmerne. Hvem er mest aktive og hvem viser mest interesse i foreningen? Tag også et kig på jeres egne netværk rundt i lokalområdet. Måske kender I nogen, som er gået pension og som mangler noget nyt at fylde hverdagen ud med?

Grib interessen strategisk an

Strategisk rekrutteringsarbejde kræver særligt i begyndelsen et langt, sejt træk over en længere periode. Starten kan være kontakten til det medlem, der viser en ekstra interesse for foreningen, som man kan forsøge at lokke med til noget mere foreningsarbejde. Måske kan det ende helt inde i maskinrummet med bestyrelsesarbejdet. Det er noget vi i Fora har arbejdet med i mange år, som vi kalder *Engagementstrappen*, hvor et medlem for hvert trin op, bliver mere og mere aktiv i foreningen og til sidst kan ende med at blive foreningens nye formand. Se link til modellen i faktaboksen.

Vær med til festen

Man kan rekruttere via Frivilligbutikken, men hvis man kontakter en mulig ny frivillig direkte, er det vigtigt at henvende sig på den rigtige måde. I DGI opfordrer de medlemsforeningerne til at invitere nye frivillige til "fest". Festen er alt det positive hos jer, I skal trække frem fra fortællingen om jeres forening. DGI er en kæmpe stor organisation, som har brug for mange nye frivillige. Derfor dækker deres strategi også flere områder og kan ikke overføres til en Fora-forening én-til-én. Men der er alligevel inspiration at hente i deres podcast: "Sådan tiltrækker I nye frivillige." Se link i faktaboksen.

Rekruttering af forskellige generationer

Det er meget forskelligt, hvad der motiverer forskellige generationer til at blive frivillige; hvorfor de vælger at gå ind i foreningsarbejde, hvad de ønsker at få ud af deres engagement og deres "belønning" for det. Det har Ingerfair skrevet en artikel om, som I finder link til i faktaboksen. Den ældre generation vil gerne være med over flere og måske endda mange år, hvorimod yngre generationer hopper mere "fra projekt til projekt". Det gælder om at sælge foreningen eller opgaven rigtigt, for at få de unge til at deltage. For de unge har mange muligheder, da der er mange andre end jer, som gerne vil have dem med til deres fest.

Afstem forventninger og tag godt imod nye folk

Summa summarum er, at det kræver tid at rekruttere nye. Man skal vide, hvad man vil sælge. Så find ud af hvad der er jeres forenings "fest". Klarlæg forventninger om, hvad nye frivillige skal bidrage med og til hvilke opgaver. Gør det klart for de nye frivillige, hvad de kan forvente af deres engagement hos jer; altså hvad de får ud af at tage del i "festen". Derudover kræver salgsarbejdet forskellige tilgange i forhold til hvilke aldersgrupper, I gerne vil henvende jer til. Når den nye bestyrelse er på plads, er arbejdet ikke slut. Måske ved I, at nogle fra bestyrelsen har sat en slutdato på for, hvornår de ønsker at gå af og så er det godt at have lavet en strategi for rekrutteringsarbejdet. "Spørg igen" er et andet af de syv gode råd fra Foras frivilligværktøjer. Måske vil en person I spurgte sidste år, og som sagde nej, sige ja i år?

Allervigtigst er måske, som første skridt efter generalforsamlingen, at tage godt imod alle de nye i jeres forening, både almene medlemmer og bestyrelsesmedlemmer. Hvis I ønsker input til hvordan, er der også hjælp at hente til dette i Foras frivilligværktøjer, eller i Foras fællesskabskort, som I kan få ved at henvende jer til Foras sekretariat. ■

God arbejdslyst med det.

FORAS FRIVILLIGVÆRKTØJER

Foras frivilligværktøjer på pdf og film findes på fora.dk/frivillig

ARTIKEL FRA INGERFAIR

Artikel om generationerne og deres kendetegn findes på ingerfair.dk ved at søge på: "Den store generationsudfordring".

ARTIKLER OG PODCASTS FRA DGI

DGI har lavet en række podcasts om rekruttering, velkomst og fastholdelse af nye frivillige:

- Link til "fødekæden" og DGIs Frivilligtrappe findes på dgi.dk ved at søge på: "fødekæden".
- Link til podcasten Sådan tiltrækker I nye frivillige: shorturl.at/gtvDQ
- Link til alle DGIs podcasts findes på dgi.dk ved at søge på: "find flere frivillige".

90

Danmarks største husflidsskole fylder

Den 12. november fejrede Skolen for kreativ fritid i Viborg 90-års jubilæum. Vi har talt med Katharina Voetmand, der er skoleleder i den gamle husflidsskole, om skolens historie og om, hvad den har udviklet sig til at være i dag.

Af Molly Christensen, kommunikationskonsulent i Fora

Viborgs fremtidshåb

Kort før Anden Verdenskrig i 1932 besluttede en gammel møllebygger, Alfred Kristoffersen, sig for, at han ville starte en husflidsskole. Så han lejede et gammelt staldloft i Sankt Mogens Gade i Viborg og stiftede Viborgs Fremtidshåb, som blev skolens første navn. Skolen er selvejende og har gennem tiden udvidet flere gange. Viborg Husflidsskole var skolens andet navn, og omkring 2006 skiftede den igen navn, nu til Skolen for Kreativ fritid, som de har holdt fast i siden. Det fortæller Katharina Voetmand, der er skoleleder.

Katharina blev kastet ud i skolelederarbejdet i en ret så uforudsigelig periode, der skulle vise sig at vare flere år: nemlig i begyndelsen af 2020, lige inden Corona brød ud. ”Jeg har ikke rigtig haft et almindeligt år endnu,” siger hun med et smil. ”Jeg befinder mig stadig på en meget stejl læringskurve. Heldigvis startede jeg i en føl-ordning, hvor jeg gik med den tidligere skoleleder, Kirsten Hansen, i en periode inden hun gik af og jeg tog over. Det var en stor hjælp. Bare at kunne spørge om alle de basale ting i hverdagen som: ’Hov, toiletterne er stoppet; er det pedellen, jeg skal ringe til?’ osv., fortæller Katharina.

Og skønt, det har været heftigt til tider, har den stejle læringskurve har også ført gode ting med sig: Katharina fortæller grinende, at hun er gået fra at sige, at hun aldrig ville lave bogføring til, at hun nu: ”elsker det.”

Og det er ikke kun Corona-krisen, som Skolen for kreativ fritid har overlevet. Siden skolens stiftelse har der været flere store omvæltninger:

Katharina ved en af skolens gamle spinderokke.

først kom Anden Verdenskrig, og i 1969 trådte loven om at lønne aftenskoleundervisere i kraft: ”Indtil da havde kontingentet for at deltage i undervisningen startet på en sølle krone i 1932, og er nok steget lidt over årene, men sandsynligvis ikke meget,” fortæller Katharina. ”Så det har helt klart været en stor krise at overkomme den nye lov.”

Husflid dengang og nu

I aftenskolens spæde år var det primært mænd, der deltog på kurserne. Men i 1934 oprettede man en afdeling for ”kvindelig husflid,” fortæller Katharina. ”Jeg tror, de fleste mænd, der gik på skolen på daværende tidspunkt, var snedkere. Og så kom man nok i tanke om, at snedker- og træarbejde måske også godt kunne være noget for kvinder, men at der også manglede nogle andre husflidsfag,” siger hun. Allerede på det tidspunkt tilbød skolen fag som træarbejde, kurvefletning, møbel-polstring og bogbinding. ”Og så altså også kvindelig husflid, som jeg ikke er helt sikker på, hvad henviser til. Men mon ikke det har været broderi, knipling og den slags?” Senere, i 70’erne begyndte man at oprette kurser i spinding på rok og i keramik.

Siden dengang, har Skolen for kreativ fritid holdt fast i de traditionelle husflidsfag, samtidig med, at de blandt andet via målrettede annoncer på Facebook og Instagram, prøver at få fat i yngre målgrupper. Det gør de ved blandt andet at slå sig op på bæredygtighed: Et emne, rigtig mange unge er optagede af. ”For nylig blev jeg bekendt med en gammel beskrivelse af husflid, som satte sig fast i mig, fordi den er så rigtig,” siger Katharina og fortsætter: ”Husflid er, at man laver det, man har brug for, af det man har, så godt man kan. Selvom ordet husflid i sig selv lyder gammelt og støvet, så er det lige så aktuelt, som det var dengang skolen blev stiftet. For det kan jo overføres til mange ting, der er oppe i tiden nu, som netop bæredygtighed. Man laver det, man har brug for, af det man har. Hverken mere eller mindre.”

Modsat kursisterne og medlemmerne i 1930’erne, er langt størstedelen af aftenskolens kursister nu ældre kvinder. Undtagelsen er, når skolen to gange årligt får besøg af et par dygtige trædrejere, som kommer

fra udlandet og underviser: "Så kommer mændene strømmende til," bemærker Katharina. Hun fortæller, at de engang prøvede sig frem med et sjovt lille trick, der havde til hensigt at tiltrække lidt flere mænd til skolens kurser: "Vi lavede et lille skilt, hvorpå vi skrev 'også til mænd', som vi satte udenfor nogle af kursuslokalerne. Men så begyndte nogle af de mandlige kursister at spørge, om de kurser uden skilte, for eksempel broderi- og kniplingskurserne var forbudt for mænd. Så det stoppede vi hurtigt med igen," griner hun.

Generationsskifte og fremtidsdrømme

Katharina ser den gamle aftenskole i Viborgs opgave som todelt. Den ene del handler om at holde liv i både de klassiske husflidsfag og de nye, kreative fag. Ikke kun de store, som lige nu er knipling, vævning, patchwork og trædrejning. Også de små fag, som ikke har lige så stor chance for at eksistere andre steder, fx filtning, pergamano, tekstiltryk og porcelænsmaling, har deres berettigelse. Den anden del handler om det sociale: "Vi gør en dyd ud af at værne om samværet. Generelt går vi op i at holde fælles pauser, hvor vi går sammen i kantinen og får en kop kaffe. Det er vigtigt for rigtig mange her. På nogle af vores hold, er det sådan, at der bliver holdt øje med uret og sagt: 'Så er det nu!' Ikke fordi undervisningen ikke er god og spændende, men fordi det sociale betyder lige så meget," siger Katharina.

Noget andet, de på skolen har gjort sig gode erfaringer med, erføl-
 ordningen i forbindelse med generationsskifte: "Udover, at jeg selv har haft fordel af at gå med den forhenværende skoleleder i en periode, inden jeg selv trådte til, har vi også haft et generationsskifte blandt nogle af underviserne. Blandt andet på vores vævekurser," fortæller Katharina. "Den gamle vævelærer havde undervist i mange år, og har netop givet holdet videre til en ny underviser. Hun gik med den erfarne lærer en hel sæson, før hun tog over. På den måde fik kursisterne en

SKOLEN FOR KREATIV FRITID

Aftenskolen er den største husflidsskole i Danmark, og blev oprettet under navnet Viborgs fremtidshåb i 1932, hvor den udbød et begrænset antal af traditionelle husflidsfag. Siden skiftede skolen navn til Husflidsskolen, og i 2006 til Skolen for kreativ fritid. Skolen er selvejende med offentligt tilskud efter lov om fritidsundervisning. Skolen for kreativ fritid byder på traditionelle kurser og aftenskolehold samt udstillinger, messer, workshops og foredrag.

fornemmelse af den nye underviser, inden den gamle smuttede."

Undervisere finder de mange forskellige steder: "Generelt er det vigtigt at holde øjne og ører åbne. Nogle af vores undervisere har været hos os i mange år. Men vi går også op i at finde nye. For eksempel holder vi øje med udstillere til Åbne Atelierdøre, som er en fælles fernisering for kunstnere og kreative i Viborg og Omegn. Der opsporer vi ofte både nye tendenser og undervisere. Og så tager vi på messer og holder øje på sociale medier. Alle er steder, hvor det er godt at dyrke sit netværk og skabe nye kontakter."

Om fremtiden fortæller Katharina, at hun gerne vil udvikle mere undervisning for særlige målgrupper: "Vi har solgt kurser til Parkinsonforeningen og Muskelsvindfonden, og det er meget meningsfuldt. Men vi vil også gerne i gang med selv at udvikle hold til de her målgrupper. Det vil være fantastisk, hvis vi kan få et samarbejde op at stå med kommunen om nogle ekstra midler til at udvikle sådanne forløb. Vi har mange kursister, der kommer på vores hold, fordi de mærker, at det er godt for dem. Det kan være folk med kroniske smerter eller psykiske problemer. I aftenskolen bliver de mødt som dem, de er; om det er ingeniør, vejarbejder eller arbejdsløs. Og så møder de ildsjæle, der brænder for deres fag. Det inspirerer." ■

Nu kan det blive *lettere* at være *forening* i banken

Mange foreninger har oplevet urimelige, bureaukratiske krav fra banken, når de for eksempel skal oprette en konto. Nu kan en ny og længe ventet vejledning hjælpe jeres forening til at få et nemmere samarbejde med banken og overbevise den om, at I ikke udgør en risiko for hvidvask og terrorfinansiering. Vi bringer en række argumenter, jeres forening kan tage med i banken.

Af Bernhard Trier Frederiksen, sekretariatsleder i Fora

Illustration: freepik

Obligatorisk fysisk fremmøde i banken. Fotokopier af sygesikringsbevis og kørekort for samtlige bestyrelsesmedlemmer. Fremsendelse af vedtægter og mødereferater. Bankernes krav til foreningslivet har længe været mange og besværlige ved selv helt simple bankforretninger, som for eksempel at oprette en foreningskonto. Samarbejdet med banken er for mange foreninger blevet en decideret hadeopgave, hvor bjerge af ulogiske og bureaukratiske forhindringer har trukket store vekslere på frivillige bestyrelsesmedlemmer og ansatte. En ny vejledning fra Finanstilsynet giver bankerne mulighed for at begrænse kontrolkravene til foreningskunder. Problemet er bare, at vej-

ledningen ikke kræver af bankerne, at de lemper kravene. Den giver dem blot muligheden. Det kan derfor blive nødvendigt for mange foreninger at gøre klart over for banken, at de ikke behøver så meget dokumentation.

Det startede med hvidvask

Årsagen til de besværlige forhindringer og krav skal findes hvidvaskskandalerne, den deraf følgende Hvidvasklov og ikke mindst bankernes implementering af den. I forbindelse med det arbejde fandt hverken lovgiverne eller bankerne det værd at skelne mellem virksomheder og foreninger. I lovens forstand var det et fedt, men for de

frivillige foreninger var det det første, store problem.

Problem nummer to fulgte hurtigt af den virak og opstandelse, som hvidvaskskandalerne kastede hele banksektoren ud i: Bankerne blev overnervøse og i deres iver efter ikke at gøre noget forkert, eller at blive beskyldt for at gøre for lidt, overreagerede de og indførte alle tænkelige kontroller, for at sikre sig selv uden at tage hensyn til kunderne. Men det har faktisk hele tiden været muligt for bankerne at tilpasse deres kontrol og sikkerhedsforanstaltninger afhængig af den enkelte kunde. Disse muligheder er bare ikke blevet brugt.

Foreningslivet presser på

Heldigvis gik det ikke uset hen, at bankerne ikke hjalp deres kunder, heriblandt foreningerne, så godt som de kunne. I Folketinget blev der i 2020 stillet et beslutningsforslag om at lempe reglerne for foreningslivet. I 2021 førte det til at bankernes interesseorganisation, Finans Danmark, rakte hånden ud til myndigheder og foreninger, for sammen at kunne komme frem til brugbare løsninger. 8 paraplyorganisationer fra foreningslivet, heriblandt Dansk Folkeoplysnings Samråd, tog imod invitationen, og med Erhvervsministeriet, Kulturministeriet, PET og Finanstilsynet som beskuere gik et arbejde i gang, som skulle lette kontrollerne af foreningslivet. Hurtigt viste uenighederne sig; en af de største handlede om, hvorvidt løsninger på den store grad af kontrol skulle være obligatoriske eller frivillige for bankerne at følge. Ikke overraskende ville Finans Danmark lade det være frivilligt for bankerne, mens foreningslivet understregede vigtigheden af, at bankerne skulle forpligtes til at følge de lempelser, man fandt frem til. Det samme gjaldt spørgsmålet om gebyrer for bankernes selvindførte bureaukrati. Også gebyrpolitikken skulle være op til den enkelte bank at fastlægge.

Vejledning til bankerne fødes

Trods tovtrækkeri mellem foreningsliv og banker er det lykkedes at blive enige på nogle områder, som indtil videre er resulteret i den vejledning, der nu er kommet fra Finanstilsynet. Kort opsummeret skelner vejledningen mellem foreninger med begrænset risiko og foreninger med høj risiko. Vejledningen beskriver forskellige kendetegn ved foreninger med begrænset risiko og ved foreninger med høj risiko. Det fremgår ikke, hvor mange af kendetegnene for begrænset risiko, foreningen skal have, for at blive behandlet, som en knap så risikofyldt kunde.

GUIDE FRA DFS

Se også DFS' guide til at samarbejde med banken ved at søge på "slip for bankens kontrol-helvede" på dfs.dk

Begrænset risiko - begrænset bøv

Den nye vejledning giver foreningerne nogle redskaber til at få overtalt deres bank til mindre bureaukrati og færre dokumentationskrav. Vejledningen opdeler danske foreninger i tre grupper målt efter, hvor stor en risiko, der er forbundet med foreningen:

- Første gruppe er foreninger, der som udgangspunkt udgør en begrænset risiko. Det er typisk foreninger med "født medlemskab", for eksempel. Grundejerforeninger. Denne gruppe vil folkeoplysende foreninger typisk ikke kunne kvalificere sig til.
- Anden gruppe af foreninger er dem, der lever op til kriterier, som gør, at foreningen udgør en begrænset risiko. Det er denne gruppe, vi som folkeoplysende foreninger skal søge om at kvalificere os til. Og det er for at undgå sidste gruppe, som er:
- Foreninger, der vurderes at udgøre en øget risiko.

Hvis I som forening kan sætte flueben ved enten alle eller de fleste af kriterierne (find kriterierne i faktaboksen til slut i artiklen), er der godt grundlag for at overbevise jeres bank om, at I udgør en begrænset risiko. Så kan banken ifølge vejledningen nøjes med at bede om fem oplysninger fra jer:

1. Foreningens navn og CVR nr.
2. Foreningens vedtægter og evt. et kort sammendrag af oplysninger fra CVR-registeret.
3. Navn og CPR-nr. for foreningens ejere – dvs. bestyrelse.
4. Sammenholde identitetsoplysningerne for de tegningsberettigede bestyrelsesmedlemmer med oplysninger i CVR-registeret.
5. Beskrivelse af formål ved forbindelsen mellem forening og bank.

Hvis ikke det hjælper, så få på skrift bankens begrundelse for ikke at betragte foreningen som lavrisiko., Så kan I dokumentere det, hvis banken nægter at følge Finanstilsynets vejledning.

Vejledningen og dens virkning skal evalueres 2024. ■

SÅDAN VISER I BANKEN, AT I ER EN LAVRISIKOFORENING

De syv kriterier, I skal leve op til for at kunne betegnes som lavrisikoforening:

- Banken skal have "et betryggende kendskab" til jer. Det er altså godt at kende sin bankrådgiver og invitere vedkommende på besøg i foreningen.
- Foreningen skal have en begrænset og overskuelig økonomi (indeståender og bevægelser). Dette kriterium kan de fleste folkeoplysende foreninger nemt leve op til.
- Det er en klar fordel, hvis foreningen modtager offentligt tilskud. Dermed ved banken, at der følger offentlig kontrol med tilskuddet.
- Foreningen skal have en demokratisk opbygning og skal kunne vise det.
- Medlemskab af landsorganisationer som for eksempel Fora eller Dansk Erhverv er en fordel.
- Jo mere professionel (altså lønnet) ledelse, foreningen har, jo bedre. Det gør foreningens økonomi nemmere at kontrollere.
- Interne kontrolprocedurer og regler i foreningen. Dette punkt er mest relevant ved udenlandske forbindelser.

Bæredygtighedsnetværk med grøn inspiration og sparring

Af Laura Nielsen,
udviklingskonsulent i Fora

I Fora skaber vi rum til læring og kreativitet i fællesskab – også når det handler om bæredygtighed. Derfor startede vi i sommer et nyt netværk op for alle, som har lyst til at arbejde med bæredygtighed i sin forening eller skole. Alle med interesse er velkomne: erfarne som uerfarne, dem der allerede er i gang, såvel som dem der bare overvejer det.

En tidlig morgen i oktober strøg jeg ud ad døren i mørket, før min lille familie vågnede, for at sætte kurs mod Vejle. På den tid af dagen kan jeg ikke rigtigt få morgenmad ned, men det var godt det samme, for maven var fyldt op af sommerfugle.

Vi skulle have det første fysiske møde i Foras nye Bæredygtighedsnetværk og det allervigtigste ved mødet, var ikke noget der var muligt at planlægge: deltagerne, deres energi, nysgerrighed og snakkesalighed. Det allervigtigste i et netværk er jo dem, som det består af. Og et netværk er først rigtigt et netværk, når deltagerne begynder at kende hinanden, når de ved, hvad de andre kan og når de har fundet ud af, hvem de kan gå til for inspiration og sparring. Men rammerne for dagen var klar og det skulle vise sig, at deltagerne var det samme.

Et magisk mødested

Jeg nåede frem lidt i 9, og blev lukket ind af en medarbejder på et unikt videns- og oplevelsescenter i Vejle, kaldet Økolariet. Temaet for dagen var 'Veje til formidling af bæredygtighed' og allerede ved ankomsten blev tonen slået an. Man tror dårligt sine egne sanser, når man går rundt i Økolariets udstillinger og oplever, hvordan gulvet giver efter, når man træder på det der skal ligne en havbund. Kulisserne er gennemført i farver, lyde og lugte, så man får følelsen af at stå på havets bund, midt i en skov eller på en genbrugsstation. Installationerne lokker de velkomne pifingre frem og i stedet for at høre om blåmuslingens betydning for vandmiljøet, kan man trykke på en knap, som får en forvokset blåmusling til selv at

begynde sin fortælling: "Jeg er faktisk meget, meget vigtig fordi..."

Både når jeg beskriver det nu, men også da jeg gik gennem den utrolige udstilling, var det svært ikke at fortabe sig helt, så vi må hellere tvinge os tilbage på sporet af netværksmødet. For udover de utrolige og sansemættede læringsrum, var der også et par konferencelokaler og det var her Foras bæredygtighedsnetværk skulle mødes. Som altid kom deltagerne i god tid og vi hilste løbende godmorgen og fandt os til rette, inden programmet startede.

Plads til forskellighed

Når vi mødes på en lørdag som denne, fyldes jeg altid af stor beundring og respekt for de mange ildsjæle, der kommer rejsende fra alle landets afkroge, for at bruge en dag på læring og netværk i regi af Fora. Ingen må tage forgæves, tænkte jeg, og derfor var dagen også spækket med input! Jeg introducerede netværket og mens jeg kiggede på de fremmødtes ansigter, kunne jeg mærke tydeligere end nogensinde før(?), at jeg virkelig tror på betydningen af et netværk som dette. Jeg tror, at det vil blive rigtig vigtigt for den bæredygtige omstilling af foreninger, skoler og af Fora som forbund. Jeg tror, det vil vokse i de kommende år og at vi vil få rigtig meget gavn af hinanden.

Det er fantastisk, at vi allerede ved første møde var ni foreninger repræsenterede. Vi havde også flere med fra Foras bestyrelse. Der var unge og ældre. Der var aftenskoler, aktivitetsforeninger og dag-

højskoler repræsenteret, og så var der både skoleledere, formænd og undervisere. Nogle af deltagerne var allerede i fuld sving med at arbejde med bæredygtighed lokalt. Andre var ikke startet, men var nysgerrige på at få inspiration med hjem. Bredden gjorde mig glad. Det er netop sådan, netværket skal være. Nu og fremadrettet. Her skal være plads til alle, som vil bæredygtighed. Uagtet hvor langt de er, hvor meget de ved og hvad de har prøvet før.

Et spækket program

Dagen forløb glat og hurtigt. Men den forløb kun glat, fordi netværkets deltagere sprang op fra stolene og hjalp til med at løfte, hente, tørre borde af og rydde gulvet inden øvelserne. Cirka hvert andet af netværkets møder vil være online, så alle kan deltage uanset hvor i landet de bor, men på denne dag fik vi lov til at afprøve en model, som vi vil føre videre til fremtidige, fysiske møder, hvor vi sætter tid af til: at lære af hinanden, at nyde og fordøje en dejlig frokost og slutteligt, input udefra.

Vi lagde ud med oplæg fra Fora-folk og med at bruge tid på at lære hinanden at kende. Vi drøftede udfordringer, løsninger og idéer med hinanden. Her havde vi mulighed for at styrke netværket og drage nytte af vores fællesskab. Så kom frokosten, og vi havde sat god tid af til maden, så deltagerne kunne nå at hive fat i dem de gerne ville tale mere med – om idéer, erfaringer og en masse andet.

Med fulde maver begav vi os ud i Økologiets utrolige udstilling og en halv time senere gik vi videre til oplæg udefra. En af Økologiets medarbejdere, samt en ansat i Grønt Forum Vejle, kom og delte deres erfaringer med dagens tema: Veje til formidling af bæredygtighed.

Kloge afsluttende ord

Da dagen nærmede sig sin ende, var alle mætte i både maver og hjerner. "Hvad vil I gå hjem og gøre, og hvilket nyt perspektiv tager I med jer hjem fra i dag?" spurgte jeg.

Her er, hvad deltagerne svarede:

- Vi kan putte bæredygtige elementer ind i allerede eksisterende aktiviteter, frem for kun at tænke i nye aktiviteter og kurser.
- Vi vil have underviserne med. Man kan for eksempel lave en hyggelig dag for underviserne, som annonceres allerede inden sæsonstart, så bestyrelsen kan tale med underviserne om, hvad foreningen drømmer om på bæredygtighedsområdet.

- Vi har erfaret efter i dag, at vi allerede gør mere end vi troede. Men vi mangler at sætte ord på det overfor hinanden og kursisterne.
- Vi kan gøre bæredygtighed til et fast punkt på dagsordenen.
- Vi vil undersøge hvad vores kommune tænker om bæredygtighed – måske er der midler eller samarbejder at hente.
- Vi vil lave en ny frivillig rolle i foreningen, som handler om at sætte skub i den bæredygtige omstilling og slå den op udenfor foreningen.
- Vi vil lave en dag om emnet med vores bestyrelse – det er nødvendigt at få ledelsen med for at lykkes.
- Vi vil undersøge, hvilke bæredygtighedskurser vores kursister kunne være interesserede i at komme til.

Tak for at læse nysgerrigt med om bæredygtighedsnetværket. Du er altid meget velkommen til at kontakte mig eller en af mine søde kollegaer, hvis du vil høre mere om netværket, eller hvis du har lyst til at være med. ■

FORAS BÆREDYGTIGHEDSNETVÆRK

Netværket er et fællesskab, hvor man får inspiration udefra, deler sine erfaringer, og hvor man kan søge sparring hos hinanden. Netværket kan betragtes som det sted, hvor man mødes med sine "bæredygtigheds-kollegaer" på tværs af foreninger og skoler. Netværket er altid åbent for nye.

Skriv til laura@fora.dk, hvis du er interesseret.

Idéer til aktiviteter inden for bæredygtighed

Ønsker I at arbejde mere med bæredygtighed i jeres forening eller skole, er der mange måder at gøre det på. Her er fem ideer til kurser, I kan lave, inden for bæredygtighed, og fem ideer til, hvordan I kan gøre jeres forening mere bæredygtig internt.

KURSER ELLER WORKSHOPS

- **Mad:** En aften med gendyrkning af grøntsager og vegetarisk madlavning
- **Tekstil og mode:** Udsmyk og lap med broderi eller plantefarvning
- **Økonomi:** Bæredygtig investering og pension
- **Biodiversitet:** Permakultur i haven eller på altanen
- **Gåture:** Affaldsindsamling på stranden eller i skoven

INTERNT I FORENINGEN

- Stil en havremælk ved siden af komælken på kaffebordet
- Skift til mere energivenlige lyskilder og hårde hvidevarer
- Sæt skilte op, der minder om at slukke lys og lukke døre
- Lad jeres udearealer vokse vildt, så dyr og planter kan udfolde sig
- Indfør skraldesortering

FOREDRAG VED RÅDGIVER TANJA GOTTHARSDEN

Foredrag om bæredygtighed kan også være en idé at tænke i. Forå har en aftale med rådgiver og tøjaktivist Tanja Gotthardsen om en fordelagtig pris på hendes foredrag om tekstilindustrien og bæredygtighed. Er det noget, I kunne tænke jer, så kontakt Tanja på tanja@continual.dk og find derefter tekst og billeder på Foras Intranet, som I kan bruge på jeres hjemmeside, når I reklamerer for foredraget.

Bliv en attraktiv forening

Hvordan løfter man sin forening fra at være OK til at være virkelig attraktiv? Det giver Torben Stenstrup nogle svar på i sin nye bog "Den attraktive forening". Det handler om ledelse!

Af Marlene Berth Nielsen,
souschef i Fora

Model over den attraktive forenings
aspekter: Torben Stenstrup

Den 5. november var en del af Foras formænd samlet til formandstræf i Hørvævs-museets smukke lokaler. Overskriften var, hvordan bestyrelsen kan blive et hold eller et team, der sammen trækker foreningen i den rigtige retning, og hvordan formanden kan understøtte dette. Opskriften blev blandt andet givet af Torben Stenstrup og hans pointer om den attraktive forening.

At være attraktiv

Så hvad betyder det, det der med at være attraktiv? Når noget er attraktivt, er det som regel noget, mange gerne vil have fat i. Det er noget, man gerne vil associeres med, være en del af, kendes for, stå i spidsen for og så videre. Kort sagt: En attraktiv forening tiltrækker mennesker! Alt fra medlemmer, kursister og frivillige, over journalister, sponsorer og samarbejdspartnere til politikere. Se, det lyder jo lækkert. Er der mon nogle særlige kendetegn ved sådan en forening?

Attraktive kendetegn

Svar: Det er der! Den attraktive forening er ifølge Stenstrup kendetegnet ved åbenhed, anerkendelse og inkluderende fællesskaber. Den er velkørende og har overskud (måske både i økonomisk og mental forstand). Det er en forening, der fejrer sine resultater, og hvor der er plads til både forslag og handling. Det er også en forening, der ser muligheder i stedet for problemer, og så er foreningen god til at kommunikere åbent både internt og eksternt.

Gå systematisk til værks

De fleste foreninger er nok sådan indrettet, at man er rigtig god til nogle af de ting, der gør en forening attraktiv, og så er der noget, man er mindre god til. Og måske har man også et par områder, som faktisk er blinde vinkler, og som man derfor slet ikke har opdaget, man bør gøre noget ved. Derfor har Torben Stenstrup også udviklet en model, der kan hjælpe foreninger med at kigge på, hvilke områder der trænger til lidt ekstra bestyrelses-kærlighed, og hvilke områder der - for en stund i hvert fald - ikke behøver lige så meget opmærksomhed. Stenstrup har identificeret 3 hovedområder med 12 aspekter, som hver især repræsenterer et blik på sin forening, og en mulighed for ledelsesmæssigt at gøre noget ved problemerne, der hvor de måtte være.

Formål, fællesskab og rammer

I modellen kan man se de 12 forskellige aspekter af den attraktive forening, som hver især knytter sig op til de tre hovedområder: Formål, fællesskab og rammerne.

Formål: Her handler det om at kigge på, hvordan man lever op til foreningens formålsparagraf, og hvornår man hver især oplever foreningen som en succes. Hvad skal foreningen fokusere på? Det er ofte her, man tror, at alle er enige. Sådan er det langt fra altid, men det er afgørende at uenigheden bliver tydelig, så man derfra kan arbejde hen mod enighed. Det handler også om at snakke om, hvem der er ens

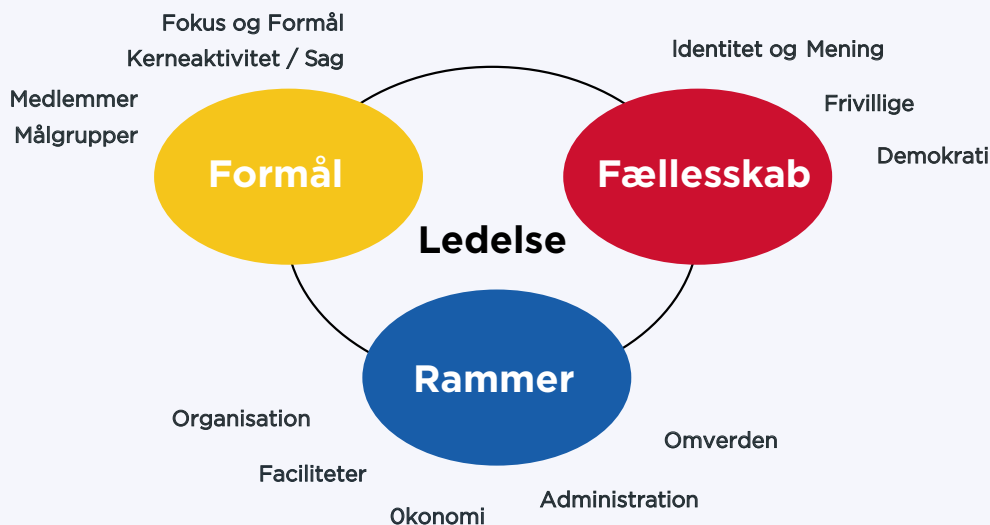
kernemedlemmer og/eller kursister, hvordan holder man på dem, man har, og hvordan tiltrækker man nye. Og så handler det om at snakke om, hvordan man hele tiden har sagen eller kerneaktiviteten i centrum og er skarpe på, hvem der får glæde af de ting, der foregår i foreningen.

Fællesskab som hovedområde rummer samtaler om foreningens identitet og mening, altså: Hvordan opfatter man selv foreningen, og hvordan opfattes foreningen af udenforstående. Hvilke traditioner har man i foreningen? osv. Fællesskab handler også om de mennesker, der er involveret i foreningen - bestyrelsen, frivillige, aktive medlemmer. Hvordan fastholder, motiverer og udvikler man dem. Og endelig handler det også om at sætte fokus på demokratiet i foreningen. Hvordan oplever medlemmer og (måske) kursister at have indflydelse på foreningen. Og så giver Torben Stenstrup opskriften på, hvordan generalforsamlingen kan gøres til årets festlige begivenhed.

Rammerne er det sidste hovedområde, og her handler det om at stille skarpt på, hvordan foreningen organiserer sig, hvordan man sikrer gode faciliteter, hvordan man kan styrke og udvikle det økonomiske fundament, hvordan man kan understøtte foreningen med gode administrative procedurer og systemer og endelig hvordan man arbejder med en åben og udadvendt kommunikation mod omverdenen.

Den attraktive forenings aspekter

De 12 aspekter er grundigt belyst i bogen, som i øvrigt er en guldgrube af konkrete modeller og forslag til, hvordan man som bestyrelse kan arbejde med at blive en (mere) attraktiv forening.

Bestyrelsen som ledestjerne

En forening er formelt set bygget op omkring nogle strukturer, nogle rammer og en organisation. Men uden mennesker, ingen forening! Det er mennesker, der er drivkraften i foreningen. Det er derfor også mennesker, der påvirker, hvilken slags forening, man har og hvordan det er at komme dér - uanset hvad der står skrevet i vedtægterne. Derfor handler foreningsudvikling også om mennesker, og særligt om de mennesker, der har takket ja til en post i bestyrelsen. At trække foreningen i en mere attraktiv retning, fordrer nemlig at der er nogen, der beslutter sig for at lægge kræfter i det - og det er selvfølgelig en bestyrelsesopgave.

Bestyrelsen har foreningsledelsen, og derfor er det bestyrelsen, der skal sikre:

- At de har kompetencerne til at gøre foreningen mere attraktiv eller er villige til at skaffe dem
- At de har indsigt i medlemmers, frivilliges, kursisters og ansattes tanker, ønsker og behov
- At de har viljen til at skabe forandringer, og kan mobilisere handlekraft i bestyrelsen og resten af foreningen
- At de har eller kan finde ressourcerne til at arbejde med at være den attraktive forening. Først og fremmest i form af timer – der skal timer til at få ting til at ske! ■

TORBEN STENSTRUP PÅ FLEKSIBEL WORKSHOPDAG

Er du blevet sulten efter mere, så har du mulighed for at høre mere på Fleksibel Workshopdag den 4. februar 2023, hvor Torben Stenstrup er hovedoplægsholder. Se også annoncen på følgende side. Sæt kryds i kalenderen og hold øje med indbydelsen i din indbakke.

Kan du ikke vente, så kan du kigge mere på foreningsudviklerne.dk eller ringe og invitere souschef i Fora Marlene Berth Nielsen med på et kommende bestyrelsesmøde i din forening til en snak om foreningsudvikling.

FLEKSIBEL WORKSHOPDAG 2023

Hvert år inviteres alle aktive i Foras foreninger og skoler til en spændende dag med inspiration til det arbejde, I løfter lokalt. Frivillige såvel som ansatte er meget velkomne. Det plejer at være en rigtig god og inspirerende dag, hvor vi samtidig får sat ansigter på hinanden, og nyder den gode forplejning. Kom gerne flere fra samme forening/skole – så bliver det lidt lettere at omsætte de nye idéer til handling, når dagen er slut og I kommer hjem.

Dato: 4. februar 2023

Sted: Hornstrup Kursuscenter, Vejle.

MERE
INFORMATION
FØLGER.

Stort & småt

Foredrag til foråret 2023?

Fora har lavet en aftale med rådgiver og tøjaktivist Tanja Gotthardsen, så I kan få en fordelagtig pris på hendes foredrag om tekstilindustrien og bæredygtighed – noget, vi alle er i berøring med på forskellige niveauer og måder. Tanja rådgiver til daglig ambitiøse mode- og livsstilsvirksomheder om blandt andet ansvarlig forbrugerformidling. Når I har lavet en aftale med Tanja om, hvornår I vil udbyde foredraget, kan I finde tekst og dertilhørende billeder på Foras Intranet under "Kurser og møder". Dem kan I bruge direkte på jeres hjemmeside – lettere bliver det ikke! Kontakt Tanja på tanja@continual.dk for aftale.

Nye kommunikationskonsulenter på sekretariatet

Kasper Elkjær er blevet fastansat som kommunikationskonsulent og startede den 1. november. Helle Katrine er den 1. december startet som kommunikationskonsulent i et vikariat for Molly Christensen, som går på barsel til jul.

KALENDER 2023

Fora

Juleferie

22. dec. - 2. jan. 2023

ASA-support i julen

ASA-supporten går på juleferie fra uge 52.

Der vil være mulighed for nødsupport, men kun på mail.

Skoleledertræf

13.-14. jan. 2023

FOKUS Folkeoplysning, Aalborg.

Fleksibel Workshopdag

4. feb. 2023

Hornstrup Kursuscenter, Vejle.

ASA Finans

6. feb. 2023

Odense

Fora Fagkursus

Frit Broderi modul 1

D. 27.-29. januar 2023

Brodøsens Værksted, Islands Brygge, Kbh.

Tilmelding på www.fagkursus.dk

Flere kurser vil blive tilbudt i 2023, de er pt. i planlægningsfasen.

Hold øje på www.fagkursus.dk

Er du underviser i en af Foras medlemsforeninger, kan du søge særlig støtte til Fora Fagkursus.

Glædelig jul & Godt nytår

KLUMME

Folkeoplysningen giver fællesskab og handle- muligheder i den grønne omstilling

Af Bent Mariager, stifter af Grønne Nabofællesskaber, der vandt Folkeoplysningens Pris i år.

”Vores samfund står overfor en af de største udfordringer nogensinde. Efter årtiers fråse med ressourcerne, som har bragt os på randen af et klima- og biodiversitetskollaps, skal vi nu finde en langt mere bæredygtig måde at leve, være sammen og drive samfund på.

Her spiller folkeoplysningen en afgørende rolle. For folk i alle aldre efterspørger viden om og muligheder for at leve mere klimavenligt. Det er ikke let at ændre vaner, men det kan sagtens lade sig gøre, hvis man gør det sammen med andre. I de mange folkeoplysende foreninger finder man netop det fællesskab, som gør det muligt at blive klogere og ændre vaner sammen. Derfor bliver jeg så glad, når jeg oplever, at vi i folkeoplysningen er begyndt at fokusere på bæredygtighed.

For nogle år siden manglede jer selv et sted, hvor jeg sammen med andre i mit nærområde kunne mødes og blive klogere på, hvad vi kunne gøre for klimaet – og så manglede jeg ikke mindst et fællesskab at gøre det sammen med, så bæredygtighed blev hyggeligt og sjovt i stedet for en sur pligt. Derfor startede jeg Grønne Nabofællesskaber. Her hjælper vi sammen hinanden – unge, børnefamilier, midaldrende og ældre – med at omsætte viden til handling. Når vi arrangerer grønne fællesspisninger, planter skov og reparerer folks ødelagte ting på reparationscaféer i lokalområdet, er vi med til at ændre kulturen, hvor vi bor, og handlemønstrene hos os selv og hos folk omkring os.

Alle typer af organisationer har nogle kompetencer, som er nødvendige i den grønne omstilling – heriblandt i høj grad også Foras medlemsforeninger. På de kreative skoler og kurser kan man bruge kunsten til at sætte fokus på de kriser, vi står i lige nu, så vi får flere med til at handle. I husflidsforeningerne mødes man om forskellige håndværk, som igen er blevet moderne. For når man kan sy, strikke eller arbejde med træ, så kan man også reparere tøj og møbler, og give dem et meget længere liv. Husflidsforeningerne har her en fantastisk chance for at nå ud til de unge, som går særligt op i klima, og lære deres håndværk videre til en ny generation.

Og så kan vi i Grønne Nabofællesskaber se, at rigtig mange gerne vil spise mere klimavenligt, men blot mangler inspiration, teknikker og en ny forståelse for hvordan man kan sammensætte et måltid. For når kødet ikke længere skal være omdrejningspunktet på tallerkenen hver aften, hvordan får man så nok protein? Hvordan får man grøntsagsdellerne til at hænge ordentligt sammen? Og hvilke vegetariske retter kan man egentlig få små børn til at elske? Det er oplagt, at man lærer den inspiration, viden og teknik på aftenskolens madkursus.

Hvad kan du og din forening bidrage med i den grønne omstilling? ■